

Boeken tot aan de hemel

Marit Overbeek

Foto's Roos Aldershoff

Stal, archief, brandweeropslag, bokshal, tentoonstellingsruimte en carnavalstent: de gotische Dominicanerkerk in Maastricht heeft verschillende bestemmingen gekend, die weinig recht deden aan zijn monumentale status. Daar kwam begin 2004 verandering in, toen de Boekhandelsgroep Nederland (BGN) besloot de Maastrichtse boekhandel Bergmans en de Academische Boekhandel samen te voegen en onder te brengen in de kerk. Daarbij diende de ruimte voelbaar te blijven, maar tegelijkertijd zodanig te worden veranderd dat deze een geschikt onderkomen zou vormen voor een omvangrijke, moderne boekwinkel. De BGN vroeg Merckx+Girod Architecten dit vorm te geven.¹

Eerst is de kerk van alle toevoegingen en lelijke veranderingen uit de afgelopen decennia ontdaan en is de oudste muurschildering van Nederland, uit 1337 over Thomas van Aquino, schoongemaakt. Enkele onderdelen van de kerk kregen een nieuwe bestemming: door de halfronde vorm en de in verhouding tot het reusachtige schip knusse afmetingen, is in het voormalige koor het café gesitueerd. Tijdens evenementen dient het tevens als podium. Onder het koor ligt de kelder, waarin de toiletten, opslagruimtes en de benodigde installaties zijn ondergebracht. De rest van de techniek, inclusief de vloerverwarming, is in de nieuwe gevulderde betonnen vloer weggewerkt.

Voor de boeken diende Merckx+Girod 1200 vierkante meter te realiseren, terwijl slechts 750 vierkante meter vloeroppervlakte beschikbaar was. Het aanvankelijke idee van de opdrachtgever om de ruimte met bruggen te overspannen, wees de architect af, omdat het de ruimte zou ontcrachten.

1 Op de tweede verdieping van de 'boekenflat' zijn de kolommen, de ramen en het gewelf van de kerk optimaal te ervaren.

2 Door een stalen boekenkast in de Dominicanerkerk te plaatsen, wist Merckx+Girod de ruimte een extra dimensie te geven en daarnaast het verkoopoppervlak te vergroten.

1

2

**Boekhandel Selexyz in Maastricht
door Merckx+Girod Architecten**

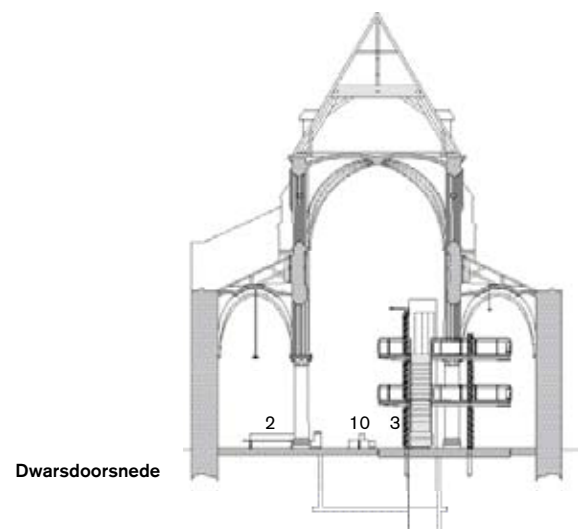
- 1 Door aan de andere kant van de kerk de winkelinrichting laag te houden, is de ruimtelijkheid bewaard gebleven.
- 2 De architecten hebben een uitgebalanceerd beeld gecreëerd tussen oude architectuur en hedendaagse interieurarchitectuur, waarbij boekhandel en kerkruimte elkaar versterken.
- 3 en 4 Het voormalige koor kreeg een nieuwe bestemming als café en evenementenpodium.

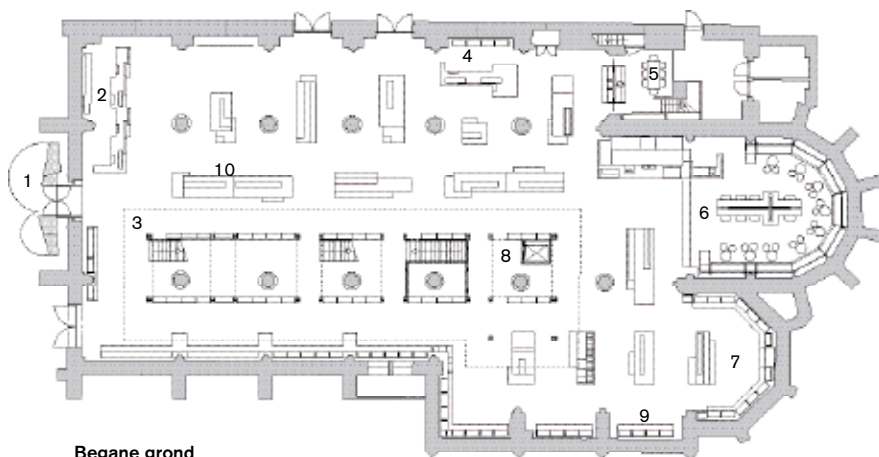
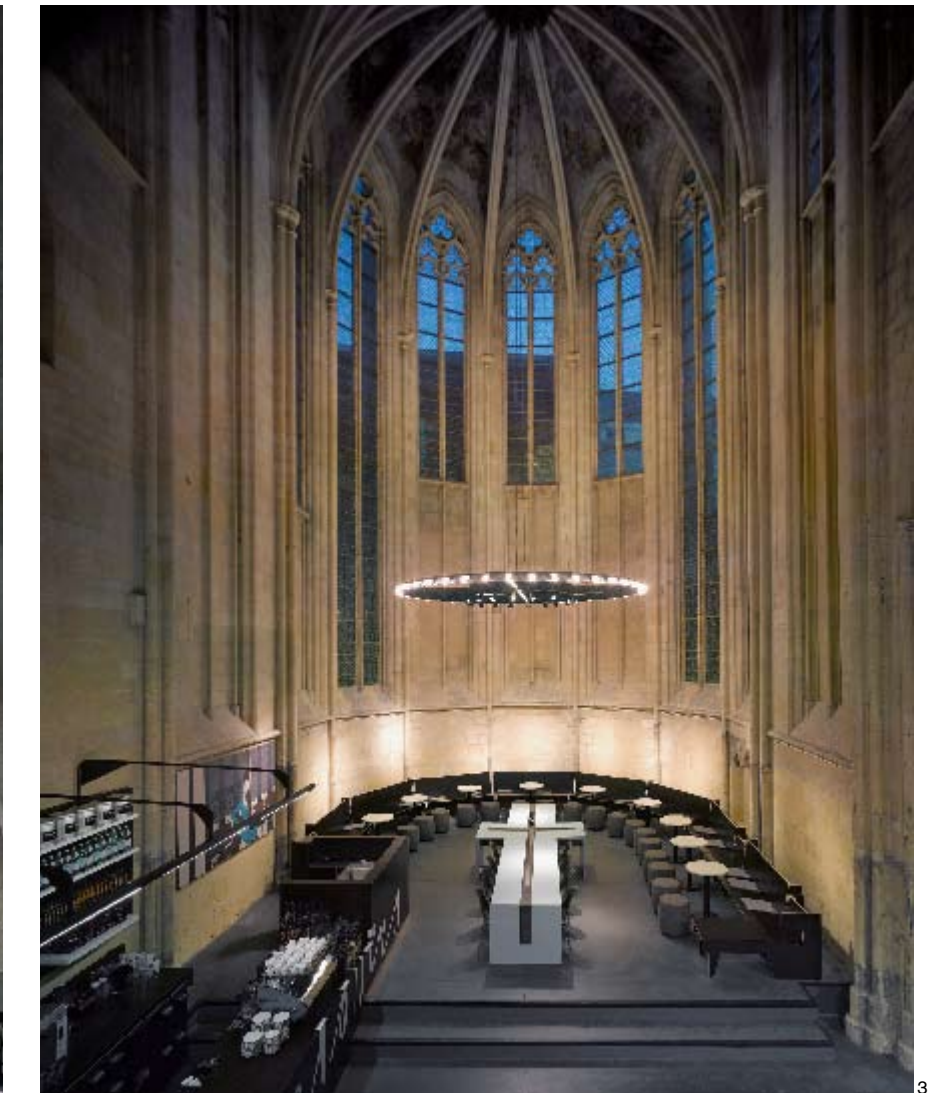
De oplossing is een gigantische zwarte inloopboekenkast met meerdere verdiepingen, asymmetrisch geplaatst tussen het middenschip en de rechterbeuk, die de hoogte en de architectuur van het gebouw juist benadrukt. Om mensen naar de bovenste verdieping van deze stalen 'boekenflat' te lokken, is van het klimmen een beleving gemaakt. Men loopt tussen de boeken door omhoog en eenmaal bovenin zijn de kolossale afmetingen van het kerkgebouw goed te ervaren. De kerk stuurt in feite de bezoekers zelf naar boven. Dit resulteert in een bijzondere wisselwerking tussen de oude architectuur en het hedendaagse interieur, waarbij boekhandel en kerkruimte elkaar versterken. Dankzij de passages, de doorzichten en het gebruik van geperforeerd staal oogt de flat licht en transparant, ondanks zijn grote afmetingen. Het object tast de ruimte niet aan en vloekt niet met de architectuur van de kerk, maar verheft de beleving ervan. Fraai zijn de contrasten tussen het gele, matte mergelsteen van de kerk en het glanzende, moderne, licht ogende staal. Wel is het de vraag of de positie van de nieuwe boeken, op lage displaymeubels aan een zijde van de flat, zo handig is. Mensen die de noviteiten in relatie tot de collectie willen bekijken, moeten daarvoor steeds het gangpad oversteken en de mensen ontwijken die op weg zijn naar andere afdelingen. Om op drukke dagen rustig iets te kunnen lezen, kan men zijn toevlucht nemen tot het trappenhuis. De rust die in oude academische boekhandels heerst is hier opgeofferd aan het creëren van een bijzondere winkelervaring, die de omzet ongetwijfeld zal verhogen. Want de manier van presenteren toont in een keer de grootte van het assortiment en brengt een hiërarchie aan tussen de bestsellers op de vloer en de minder commerciële titels in de kast.

In het interieur is de hand van Merckx+Girod duidelijk te zien: het sterk presenteren van functionaliteiten door middel van stevige, strak vormgegeven meubels, uitgevoerd in dezelfde eenvoudige, maar onconventionele materialen. De kracht van de meubels ligt eerder in het detail dan in de vorm: de boeken zijn het belangrijkste, maar worden bijzonder fraai en met zorg gepresenteerd. De vormtaal van de meubels komt overeen met die van de boekenflat: rechthoekig met in maat variërende uitsparingen en toevoegingen. Daarbij is de flat een groot gebaar, die bij de monumentaliteit van de kerk past, en de ruimte een extra dimensie geeft.

1 Zie: Marit Overbeek 'Een voorname familie', *de Architect*, februari 2007, pag. 80-85.

- 1 entrée
2 kassa
3 boekenflat
4 informatiebalie
5 kantine
6 café
7 kinderhoek
8 lift
9 wandkast
10 presentatiemeubel

Begane grond

Boekhandel Selexyz Dominicanerkerk, Maastricht

Opdrachtgever BGN, Boekhandels Groep Nederland, Coffeelovers, Maastricht
Ontwerp Merkk+Girod Architecten, Amsterdam
Projectteam Evelyne Merkk, Patrice Girod, Bert de Munnik, Abbie Steinhauser, Pim Houben, Josje Kuiper, Jan Willem Wijker, Ramon Wijsman, Ruben Bus
Restauratie architect kerk Satijnplus architecten, Born
Aannemer BAM Utiliteitsbouw, Maastricht
Meubelontwerp Merkk+Girod architecten, Amsterdam
Interieurbouwer Keijzers, Horst
Verlichting Ansorg, Oudekerk a/d Amstel
Vloeroppervlakte 1200 m²
Start ontwerp voorjaar 2005
Start bouw maart 2006
Oplevering december 2006
Bouwsom € 1.600.000